

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. IV. Vtrùm actus Contritionis sit causa formalis remissionis
peccatorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

esse vari-
nem in ab-
bus Fidei.

fide divinâ ullum articulum fidei, nisi ob aucto-
ritatem divinam, non quomodocunque, sed
nobis ab Ecclesiâ solâ propositam, esset tacita
contradictio in eo, qui unum articulum fidei
propter divinam auctoritatem crederet, non
aliud, diceret enim Ecclesiâ propositionem esse
regulam infallibilem, & non esse. Aliud foret
si essent duo organa æqualis auctoritatis in pro-
ponendo, ut latius dixi in materiâ de Fide.

XII.
Differentia
inter hunc
actum intel-
lectus, Petrus
est risibile
quia est ra-
tionalis, &
actus volun-
tatis in no-
stro casu.

Eodem modo solvitur quod objici solet, non
posse aliquem judicare Petrum esse risibilem, quia
est rationalis, & negare Paulum esse risibilem
est ratio rationalis: disparitas enim est intra hunc
& nostrum casum, in tantumnamque judicat in-
tellectus Petrum esse risibilem quia est rationalis,
in quantum judicat omne rationale esse risibile,
unde sibi contradiceret si judicaret Paulum esse
rationalem & non esse risibilem; diceret enim
omne rationale esse risibile & non esse. At verò
voluntas non hoc modo ex aliquo prævio actu
necessitatur ad hoc vel illud amandum, sed licet
in duobus objectis reperiat sufficientem rationem
amabilitatis, & idem objectum formale, potest
tamen pro suâ libertate unum velle propter ob-
jectum illud formale, non aliud, & si quærat
ratio, stet pro ratione voluntas.

XIII.
Dices: qui
vult aliquod
bonum, odit
necessariò
omne ma-
lum ei con-
trarium.

Arguunt secundò: Qui vult bonum aliquod,
odit necessariò omne malum illi contrarium, sed
quisquis amat Deum vult illum, ergo odit ne-
cessariò omne peccatum. Distinguo majorem,
si velit bonum illud omnino efficaciter concedo
majorem, si solum ineffaciter, & secundum
quid, seu quantum assequibile est per hoc me-
dium, nego. Unde omnis actus amoris Dei,
licet sit aliquo modo actus amicitie, non tamen
efficax simpliciter, & consequenter nec perfecta
amicitia.

XIV.
Reliqua ad
contritionis
naturam
cognoscen-
dam necessa-
ria, discussa
sunt supra.

Alia quæ de contritione disputari hic solent,
ut utrum primo instanti quo est, sit contritio:
utrum requirat aliquam intentionem actus: quæ
contritio requiratur cum Sacramento: utrum
esse debeat supernaturalis, universalis, &c. utrum
præcedere an subsequi debeat confessionem, & alia
hujusmodi, à nobis supra discussa sunt suis locis.

SECTIO QUARTA.

Utrum actus Contritionis sit causa
formalis remissionis Peccato-
rum.

I.
Prima sen-
tentia est
affirmati-
va.

PATER Vasquez primâ secunde, disp. du-
centesimâ tertiâ, cap. tertio partem affirma-
tivam amplectitur, pro eaque tam ex antiquio-
ribus, quam recentioribus Theologis citat vi-
ginti duos. Eandem sententiam sequitur Tur-
rianus tract. de gratiâ, opusculò sexto, disp. 4.
dubio decimo octavo: quam etiam sententiam
amplectitur P. Meratius disp. duodecimâ de gra-
tiâ, eamque per triginta duas sectiones fusillimè
probat. Afferit itaque hæc sententia actum Con-
tritionis & Amoris Dei super omnia non dispo-
sitiivè tantum, & ex lege Dei, sed formaliter ex-
pellere peccatum mortale, & justificare, non
minus quam gratiam habitualem, ita ut posito
actu contritionis vel amoris Dei super omnia,
licet non infunderetur gratia, adhuc homo ille
esset verè sanctus & justus per ipsum actum con-
tritionis.

R.P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. II.

Contraria sententia est communis, quam se-
quitur Suarez Tomo primo in tertiam partem,
disp. quartâ, sect. octavâ, & hic disp. octavâ,
sect. tertiâ, & Tomo tertio de gratiâ, lib. sep-
timo, cap. octavo, & alibi, Tannerus, Co-
ninck, tenentque recentiores communiter.

Prima conclusio: Actus Charitatis, vel con-
tritionis non talem habet ex naturâ rei cum gratiâ
habituali, & remissione peccatorum connexio-
nem, ut ex naturâ rei hæ illi debeantur. Proba-
tur primò ex Concilio Tridentino sessione sextâ,
cap. septimo, ubi postquam capite sexto nume-
raverat dispositiones, quæ justificationem præ-
cedunt, nempe Fidem, Spem, & dilectionem,
subjungit cap. septimo: *Hanc dispositionem justi-
ficatio ipsa subsequitur.* Quod melius adhuc osten-
ditur ex eadem sessione, cap. octavo: ubi prop-
terea docet hominem justificari gratis, quia nihil
eorum, quæ justificationem præcedunt, sive fi-
des, sive opera, ipsam justificationis gratiam pro-
meretur, ubi loquitur Concilium de gratiâ san-
ctificante, illâ scilicet quam fides præcedit, non
de excitante, ut est clarum.

Secundò probatur: Semper namque in Scrip-
turis promittitur penitentibus justificatio, & re-
missio peccati, tanquam nova misericordia, &
beneficium: *Derelinquat impius viam suam, & vir
iniquus cogitationes suas, & revertatur ad Dom-
num, & miserebitur ejus, & ad Deum nostrum,
quoniam multus est ad ignoscendum, &c. Uai-
quagesimo quinto: Scindite corda vestra, &c. quia
benignus & misericors est, &c. Joëlis secundo:
ubi non dicit Propheta, quia justus est, sed quia
misericors, ergo penitenti non debetur remissio
peccati ex strictâ justitiâ, ubi sermo semper est
de illo dolore & contritione, cui illis temporibus
infallibiliter annexa erat peccatorum remissio,
hæc autem solum erat perfecta contritio.*

Probatur tertio: Contritio enim non potest
esse condigna satisfactio pro peccato mortali:
cum enim gravitas offensæ sumatur à dignitate
personæ, quæ offenditur, quæ hic est infinita,
valor autem satisfactionis à personâ satisfaciente,
quæ est homo, & quidem sine gratiâ habituali,
& consequenter infinities inferior dignitati per-
sonæ offensæ non poterit esse condigna compen-
satio pro illâ injuriâ: quâ de causâ Patres uni-
versim requirunt satisfactionem alicujus ex per-
sonis divinis, ut homo per solutionem æqualis
compensationis pro delicto reparatur: quod fusè
ostensum est supra in tractatu de Incarnatione.

Hinc infero, contritionem non de condigno,
sed de congruo solum mereri remissionem pec-
cati mortalis. Prima pars jam probata est. Se-
cunda etiam constat, cum etenim contritio sit
actus supernaturalis peculiariter Deo gratus, &
ex motione Spiritus Sancti factus, non est cur
ex aliqua congruitate & decentiâ non mereatur
remissionem peccati; cum hoc enim merito stat
simpliciter quod remittatur gratis; posset enim
Deus, nullâ vi rebus illatâ illud non remittere.

Secunda conclusio: Actus Contritionis, aut
Charitatis, à fortiori non est ipsa forma justifi-
cans. Probatur primò ex Concilio Tridentino
sessione decima-quartâ, cap. quarto, ubi sic ha-
bet: *Fuit autem quovis tempore ad impetrandam ven-
iam peccatorum hic contritionis motus necessarius:*
ubi loquitur Concilium de contritione quovis
tempore, & consequenter in lege antiquâ & na-
tura, ante institutum Baptismum necessariâ, sic-
quæ manifestum est sermonem esse, etiam de
perfectâ,

II.
Oppositam
sententiam
tenent pler-
umque
Theologi.

III.
Actus Cha-
ritatis, vel
Contritionis
non debetur
ex naturâ
rei peccato-
rum remissio.

IV.
Hanc item
conclusio-
nem expressè
docent sacra
Litteræ.

V.
Contritio
esse nequâ
satisfactio
condigna
pro peccato
mortali.

VI.
Contritio
quovis
non de con-
digno, de
congruo ta-
men mere-
tur remissio-
nem peccati
mortalis.

VII.
Actus Con-
tritionis, aut
charitatis
multo mi-
nus est for-
ma justifi-
cans.

perfecta, & tamen dicit eam impetrare veniam peccatorum, ergo non est ipsa forma justificans, & remittens peccata.

VIII. Eadem insuper veritas ex alio ejusdem Concilii loco probatur.

Secundò probatur ex eodem Concilio sess. 6. cap. septimo, ubi dicitur justitiam, per quam justificamur, dari unicuique secundum propriam uniuscujusque dispositionem, & operationem, sed contritio est una ex operationibus & dispositionibus, ut ostensum est, ergo non est ipsa forma. Nec dici potest dari intensiorem contritionem ob actus fidei & attritionis præcedentes; cum enim actus contritionis liber sit, fit magis vel minus intensus prout operanti placuerit: unde Deus ad summum dat inspirationem præviam intensiorem, quæ tamen certâ lege & infallibili non infert actum contritionis intensiorem, Concilium autem loquitur de certâ & infallibili lege, secundum quam datur major vel minor justitia, ergo per justitiam non intelligit Concilium contritionem,

IX. Sequeretur insuper nos nunquam justificari per habitum.

Confirmatur: Nam juxta Concilium homo, etiam extra Sacramentum justificatur per habitum, secundum hunc autem modum dicendi nunquam justificaretur per habitum, cum enim actus contritionis sit justificatio, secundum Auctores contrariæ sententiæ, & dispositio ad gratiam, seu habitum, prius naturâ semper justificabitur homo, quàm habeat gratiam aut habitum.

X. Actus Contritionis & amoris Dei super omnia non possunt justificare.

Hinc infertur, nec posse actum contritionis vel amoris Dei super omnia, qualis elicitur in viâ, justificare; si enim posset, de facto justificaret, cum habeat semper eandem entitatem & naturam, ergo si ut forma sanctificans posset justificare, justificaret. Quod autem de facto non justificet ostensum est hæc & præcedente conclusione. Unde & Patres conformiter ad loca Scripturæ superius allata dicunt justificationem, & remissionem peccati semper esse novum beneficium, & misericordiam, positâ etiam nostrâ penitentiâ, & loquuntur de Penitentiâ perfectâ; de illâ enim loquuntur, cui infallibiliter annexa est peccati remissio, & consequenter de contritione, postquam positam adhuc dicunt intercedere misericordiam divinam, ut peccatum remittatur.

XI. Hanc doctrinam expressè tradit S. Chrysostr. mss.

Sanctus itaque Chrysostr. Homiliâ 80. ad populum sic scribit: Si penitentiam egero salvabor, unde capiat? ex Domini clementiâ, neque tua confidas penitentia; tua enim penitentia tantum nequit peccatum delere; si sola foret penitentia, jure timeres; sed postquam in penitentia commiseretur Dei misericordia, confide. Sanctus etiam Gregorius in illud Psalmi trigesimali primi: Dixi confitebor adversum me iniquitatem meam Domino, & tu remisisti impietatem peccati mei. Attende, inquit, quanta misericordia Dei commendatio, ut consentis desiderium comitetur venia: ubi dicit fuisse misericordiam Dei, quod positâ confessione illâ Prophetæ, & contritione, sine quâ nullum tunc remittebatur peccatum, secuta sit peccati illius remissio. Alia multa hujusmodi habent Patres, per quæ adhuc post penitentiam requirebant Dei misericordiam, novum beneficium conferentem.

SECTIO QUINTA.

Argumenta contententia actum Charitatis & Contritionis justificare formaliter.

Objicit primò Vasquez citatus varia loca Scripturæ, ubi Charitati & contritioni tribuitur peccatorum remissio, Charitas aperit multitudinem peccatorum: dicitur etiam vinculum perfectionis, plenitudo legis, &c. Sed contra: Nam aliquando, etiam elemosynæ, & aliis operibus tribuitur peccatorum remissio, & tamen non justificat formaliter. Sic etiam Christus dicitur nostra justitia, nostra sapientia, &c. quæ omnia intelligenda sunt, vel effectivè, vel dispositivè. Respondetur itaque cum Suario & aliis, illa intelligi debere dispositivè, vel de merito de congruo, cum jam ostensum sit sæpius in Scripturis remissionem peccati mortalis tribui contritioni tanquam novum beneficium.

Eodem modo solvuntur auctoritates Patrum, licet aliqui ex his, præsertim Sanctus Augustinus intelligi possit de Charitate habituali, ut notat Suarez tomo primo in tertiam partem, disp. 4. sect. 8. §. ad argumentum. unde falsum est quod ait Vasquez cap. quarto, nunquam à Sancto Augustino factam esse mentionem Charitatis habitualis; primò enim sæpè Charitatem intelligit sub nomine virtutis, nomen autem virtutis propriè non competit nisi actui. Deinde sermone vigesimo sexto in psalmum centesimum decimum octavum, in illa verba, Feci judicium & justitiam, ait intelligendum hoc esse de actu justitiæ, & non de ipsâ virtute, Quia hanc justitiam, inquit, non facit in homine, nisi qui justificat impium, & ex quo facit justum: ubi etiam distinguit actum ab habitu, & hunc nomine virtutis compellat, & per solum habitum non per actum dicit justificari hominem à Deo.

Objicit secundò; Contritio tollit aliquid, quod est de formali constitutione peccati, averfionem scilicet à Deo; est enim conversio ad Deum, ergo saltem ex parte tollit peccatum, imò totum; quando enim aliquid constât diversis partibus, quod tollit unam destruit rem illam, sicut hincem destruit, qui vel animam tollit, vel materiam, vel unionem. Confirmatur: Concilium Tridentinum sessione sextâ, cap. septimo dicit justificationem & renovationem hominis internam fieri per voluntariam susceptionem gratiæ & donorum, ergo partialiter saltem justificamur per actum contritionis, per quem nimirum voluntaria dona Dei suscipimus.

Respondetur, peccatum mortale præteritum, duplicem relinquere averfionem habitualement à Deo, unam per quam denominatur adhuc ita habitualiter averfius à Deo, ut censeatur manere adhuc in eodem affectu, ita ut si daretur occasio, approbaret averfionem præteritam. Alia averfio habitualis à peccato relicta est perseverantia moralis actus illius præteriti, ita ut ratione illius justè possit odio haberi à Deo.

Sub priore itaque consideratione tollitur averfio habitualis peccati per actum contritionis, imò & per attritionem, & actum quemvis contrarium, etiam naturalem; illo enim posito non manet ita promptus ad effectus quosdam phycos, nempe

I. Objiciuntur varia loca Scripturæ: Charitas aperit multitudinem peccatorum &c.

II. Eodem modo explicari in similibus locis conciliorum præstant Patres.

III. Dicitur: Contritio tollit aliquid quod est de formali constitutione peccati, ergo tollit peccatum.

IV. Ad argumentum Respondetur peccatum mortale præteritum relinquere duplicem averfionem à Deo.

V. Quo pacto pro averfio tollatur per actum contritionis.